

चम्पादेवी गाँउपालिका, ओखलढुंगा

जल उपभोक्ता समिति

उपभोक्ता संस्था नवीकरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	नवीकरण गरिएको मिति		नवीकरण गर्ने अधिकारीको दस्तखत	
		नवीकरण गरिएको मिति	नवीकरण कायम रहने मिति	नवीकरण गर्ने अधिकारीको दस्तखत	नवीकरण गर्ने अधिकारीको दस्तखत

आज्ञाले

प्रेम प्रसाद सुवेदी

नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

चम्पादेवी गाँउपालिका, ओखलढुंगा
१ नं. प्रदेश, नेपाल

स्थानीय राजपत्र

खण्ड ३,

संख्या १

मिति: २०७७/११/१३

भाग १

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा १ बमोजिम चम्पादेवी गाउँ समाले स्वीकृत गरी जारी गरेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

गाउँसभा बाट निर्णय : २०७७/११/११ प्रमाणिकरण मिति : २०७७/११/१२
चम्पादेवी गाउँपालिकाको "पूर्वधार व्यवस्थापन ऐन २०७७"

प्रस्तावना:

गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र पूर्वधार संरचनाको निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी स्थानीय जनतालाई पूर्वधार सेवा उपलब्ध गराउनको लागि आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानको धारा ५७ को उपधारा (४) को अनुसूची -८ को क्र.स.७ र ११ एवम् स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११.६ को

क्र.स.७ र ११ एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११, ट र प. मा उल्लेखित व्यवस्थित काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोजनका लागि चम्पादेवी गाउँपालिकाको गाउँ समाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद १

१. सक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (१) यस ऐनको नाम चम्पादेवी गाउँपालिका कालिका "पूर्वाधार व्यवस्थापन ऐन २०७७ रहेको छ" ।
- (२) यो ऐन चम्पादेवी गाउँपालिकाको गाउँसभाबाट स्वीकृत भई स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा :

- (क) "अध्यक्ष" भन्नाले चम्पादेवी गाउँपालिकाको अध्यक्ष सम्भन्तुपछे ।
- (ख) "उपाध्यक्ष" भन्नाले चम्पादेवी गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्भन्तुपछे ।
- (ग) "गाउँपालिका" भन्नाले चम्पादेवी गाउँपालिका सम्भन्तुपछे ।
- (घ) "कार्यपालिका" भन्नाले चम्पादेवी गाउँपालिकाको कार्यपालिका सम्भन्तुपछे ।
- (ङ) "गाउँसभा" भन्नाले सिवधानको द्वारा २२३ को उपधारा (१) बमोजिम गठन भएको गाउँसभा सम्भन्तुपछे ।
- (च) "पूर्वाधार" भन्नाले यस ऐनको अनुसुचि-१ मा उल्लेख भए बमोजिमका विषयसंग सम्बन्धित भौतिक पूर्वाधारलाई सम्भन्तुपछे ।

(छ) "जलस्रोत" भन्नाले गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको भु-सतह वा भूमिगत वा अन्य जुनसुकै अवस्थामा रहेको पान्त् सम्भन्तुपछे ।
 (ज) "तोकिएको वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन बमोजिम बनेको नियमवालीमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्भन्तुपछे ।

- (झ) "उपभोक्ता संस्था" भन्नाले पूर्वाधार सेवाबाट लाभ प्राप्त गर्ने समूह वा सामुदायिक संस्थालाई सम्भन्तुपछे ।
- (ञ) "अमानत" भन्नाले ठेक्कामा नलगाई स्थानीय सरकार आफैले सिधै सम्पन्न गर्ने निर्माण कार्य वा सेवा सम्बन्धी कार्य सम्भन्तुपछे ।

परिच्छेद २

स्थानीय सडकहरुको वर्गीकरण:

३. स्थानीय सडकहरुको वर्गीकरण :

- (१) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सडक विस्तार गरी यातायात सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यकता अनुसार सडकहरुको वर्गीकरण र बृहत्तर सडक सञ्जाल गुर्योजना तयार गर्नेछे ।
- (२) गाउँपालिका स्तरमा मुख्यतः निम्न अनुसारका सडकहरु रहनेछन्:
 - (क) "गाउँपालिका सडक" गाउँपालिकाको वडाको कार्यालय र महत्वपूर्ण स्थानमा रहेको सडक गाउँपालिका सडकको रूपमा वर्गीकरण गरिनेछे । यस्ता सडकको चौडाई न्युनतम

लागि गाँउपालिका समक्ष आवेदन गर्नुपर्ने छ । यसरी बोर्ड गठनको लागि देहायका विवरणहरु सहित पेश गर्नु पर्दछ ।

क) खानेपानी सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने भौगोलिक क्षेत्र,

ख) सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने भौगोलिक क्षेत्र,

ग) उपभोक्ताको अनुमानित संख्या तथा सेवा मागको विवरण,

घ) सेवा सञ्चालन गर्नका लागि लाग्ने अनुमानित लागत,

ड) सेवा सञ्चालन, व्यवस्थापन, सो को मर्मत सम्भार तथा सुधार वा सेवा विस्तारको लागि तयार गरिएको दीर्घकालीन योजना,

च) बोर्ड आफैले वा अन्य व्यक्ति र संस्था मार्फत सेवा सञ्चालन गराउने हो सो सम्बन्धी व्यहोरा,

छ) कुनै सरकारी निकायले सञ्चालन गरिरहेको सेवा प्रणालीलाई बोर्डमा हस्तान्तरण गरी सेवा सञ्चालन गर्ने भए त्यस्तो सेवा प्रणालीसँग आवद्ध सम्पत्ति तथा दायित्व

ज) सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका प्रस्तावित मोडेल

४) उपदफा (३) बमोजिम परेका निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा त्यस्तो बोर्ड गठन गर्नु आवश्यक देखिएमा गाँउपालिकाले माग बमोजिम बोर्ड गठन गर्न सक्नेछ ।

५) बोर्ड अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित संस्था हुनेछ । बोर्डले खानेपानी आयोजनाको निर्माण, विस्तार मर्मत सम्भार महशुल अशुली, कार्यालय व्यवस्थापन लगायतका कार्य आफैँ गर्न सक्नेछ ।

१३. खानेपानी तथा सिंचाईको शूल्क निर्धारण :

१) खानेपानीको महशुल निर्धारण गर्नको लागि देहायका सदस्यहरु भएको महशुल निर्धारण समिति गठन गर्नेछ ।

क) गा.पा. अध्यक्ष :

अध्यक्ष

ख) राजश्व समितिको संयोजक :

सदस्य

ग) स्थानीय जल उपभोक्त संस्थाहरुको प्रतिनिधि

-सदस्य

घ) गाँउपालिकाको लेखा प्रमुख

-सदस्य

ड) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

-सदस्य सचिव

परिच्छेद ५

भवन निर्माण तथा विकास सम्बन्धी कार्यहरु

१४. स्वीकृति नलिई निर्माण तथा विकास गर्न नहुने : नगरपालिका क्षेत्र भित्र व्यवस्थित, सुरक्षित र योजनावद्ध विकासका लागि कसैले पनि गाँउपालिकाबाट स्वीकृति नलिई र नक्सा पास नगराई कुनै नयाँ पक्की भवन बनाउने, पुरानो भवन भत्काई पुनः निर्माण गर्ने, तला थप गर्ने, मोहोडा फेर्ने वा साविकको भवनमा भ्याल् ढोका, वार्दली, कौशी, दलान आदि थपघट गरी बनाउने वा सोसँग सम्बन्धित कार्य गर्नु गराउनु हुँदैन ।

१५. भवनको दर्ता : गाँउपालिका भित्र निर्माण भएका सम्पूर्ण भवन तथा संरचनाहरुको तोकिए बमोजिम दर्ता गराई अभिलेख तयार गरिने छ ।

१६. भवनको डिजाइन तथा नक्सा स्वीकृति सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) गाँउपालिका क्षेत्रभित्र पक्की भवन-आरसिसि स्ट्रक्चर निर्माण गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा सरकारी निकायले भवन निर्माण गर्न प्रचलित कानुन र भवन निर्माण मापदण्ड बमोजिम स्वीकृतिको

लागि गाउँपालिका समक्ष दरखास्त दिँदा नक्सा साथ डिजाईन समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) आवाशीय भवनको हकमा २५० वर्ग मिटर सम्मको भवन बनाउदा ३० प्रतिशत खाली जग्गा छोड्नु पर्दछ । सरकारी, अर्ध सरकारी तथा व्यापारिक भवन निर्माण गर्दा ५० प्रतिशत खाली स्थान छोड्नु पर्दछ ।

(३) सडक छेउ भवन निर्माण गर्दा आवाशीय भवनको हकमा सडक किनाराबाट न्यूनतम १.५ मिटर र व्यापारिक भवनको हकमा सडक किनाराबाट न्यूनतम २ मिटर सेट व्याक छोड्नु पर्दछ ।

१७. वस्ती विकासको लागि अनुमति दिने : गाउँपालिका भित्र कुनै व्यक्ति समुदायले जग्गालाई घडेरी प्रयोजनको लागि विकास गर्ने वा यसरी विकास गरी विक्री गर्ने प्रयोजनबाट वस्ती विकास परियोजना सञ्चालन गर्न चाहेका गाउँपालिका कार्यालयमा वस्ती विकासको कार्ययोजना सहित अनुमतिको लागि निवेदन दिनु पर्दछ ।

परिच्छेद ६

पूर्वाधार आयोजना निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था १८. पूर्वाधार आयोजना तर्जुमा :

(१) स्थानीय स्तरमा पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन र मर्मत सम्बन्धी योजना, आयोजना, परियोजना तथा कार्यक्रमहरूको विकासका लागि योजना तर्जुमा गरी गाँउ सभाबाट पारित गर्नु पर्नेछ ।

(२) पूर्वाधार योजना तर्जुमा क्रममा देहाय बमोजिम उल्लेख गरी आयोजनाको विवरण तयार गर्नु पर्नेछ :

(क) आयोजनाको लक्ष्य,

(ख) आयोजनाबाट फाइदा पाउने जनताको संख्या र फाइदाको किसिम,

(ग) आयोजना सम्पन्न गर्दा लान्न सक्ने खर्च र स्रोत,

(घ) उपभोक्ताहरूबाट प्राप्त हुन सक्ने नगद, दस्तुगत श्रम र त्यस्तै अन्य योगदान,

(ड) उठ्न सक्ने सेवा शुल्क वा मर्मत सञ्चार खर्च,

(च) निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका स्वरूप,

१९. लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने :

(१) गाँउपालिकाले जुनसुकै सार्वजनिक निर्माण, मर्मत वा सुधार कार्यको लागि वजेट विनियोजन गर्नु पूर्व प्राविधिक अध्ययन सर्वेक्षण गराई लागत अनुमान तयार गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै पनि निर्माण तथा मर्मत सम्मार कार्यको लागत अनुमान गाँउपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट स्वीकृत गराएर मात्र निर्माण कार्य अधि बढाउनु पर्नेछ ।

२०. पूर्वाधार आयोजना निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन : (१) नगरपालिका भित्र अनुसूची १ मा उल्लेखित पूर्वाधारहरूको निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि तोकिए बमोजिम हुनेछ । सो व्यवस्था नभएसम्म सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली २०६४ बमोजिम हुनेछ ।

२१. उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने :

(१) रु. एक करोड सम्मका निर्माण तथा मर्मत सम्मार कार्य गराउदा सम्बन्धित लाभान्वित परिवारका सदस्यहरूको संलग्नतामा उपभोक्त समिति गठन गरी सो समिति मार्फत गर्न सकिने छ ।

(२) उपभोक्ता समितिको गठन स्थानीय लाभान्वित समुदायहरू मध्येबाट नौ (९) देखि एघार (११) जना सम्मको समिति गठन गर्नु पर्नेछ । यस्तो समितिमा न्यूनतम ३३ प्रतिशत महिला सहभागीता हुनु पर्ने र समितिको अध्यक्ष, कोषध्यक्ष र सचिव मध्ये कुनै एक पदमा अनिवार्य रुपमा महिला पदाधिकारी रहनु पर्नेछ ।

- (३) उपभोक्ता समितिको कार्यकाल सो पूर्वाधार निर्माण वा मर्मत कार्य तर्न लाग्ने समयको दोब्बर समयसम्म कायम रहनेछ। आयोजनाको निर्माण कार्य सकिएपछि पनि निर्माण अर्वादि बराबरकै बाँकी समयमा आयोजनाको रेखदेख र सम्भारको जिम्मेवारी समेत सोही समितिले वहन गर्नु पर्नेछ।
- (४) यस्तो समिति माफत गरिने निर्माण कार्यमा उपभोक्ताहरूले न्यूनतम १५ प्रतिशत नगद वा जनश्रम व्यहोर्नु पर्नेछ।

२२. पूर्वाधार मर्मत सम्भार कोष :

- (१) गाँउपालिका भित्र रहेका गाउँ स्तरीय, केन्द्रीय स्तरीय वा प्रदेश स्तरीय अवलम्बन गरी निजी साभेदारीसंग लगानी प्राप्त गर्न र प्रतिफल वाडफाँड गर्नेगरी निश्चित अर्वाधिका लागि सम्भौता गर्न सक्नेछ।
- (क) सञ्चालन तथा व्यवस्थापन : अधिकतम पाँच वर्षका लागि,
- (ख) निर्माण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण : ७ देखि १५ वर्षका लागि,
- (ग) निर्माण, स्वामित्वकरण, सञ्चालन तथा हस्तान्तरण : १५ देखि २० वर्षका लागि,
- (घ) लिज वा कस्सेसन : सम्भौतामा तोकिए बमोजिम वा अधिकतम २२ वर्ष।

३१. प्रस्ताव आह्वान गर्न सक्ने :

- (१) गाँउ कार्यपालिकाले दफा (३२) बमोजिम पूर्वाधार संरचनाहरूको निर्माण वा मौजुदा संरचनाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि मनसायपत्र वा प्रस्ताव आह्वान गर्न सक्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा निजी व्यवसायीले साभेदारीको स्वरुपको आधारमा देहायका विवरणहरू खोली प्रस्ताव पेश गर्नु पर्दछ :
- (क) निर्माण गर्नुपर्ने वा सञ्चालन गर्नुपर्ने पूर्वाधारहरूको विवरण,

- (ख) अनुमति लागत,
- (ग) वितीय स्रोत,
- (घ) वातावरणीय प्रतिवेदन- आवश्यक भएको अवस्थामा,
- (ङ) कार्यान्वयनका विवरण,
- (च) परियोजना कार्यान्वयन गर्दा सम्भावित जोखिम र जोखिम न्यून गर्ने प्रस्तावित उपायहरू,
- (छ) परियोजनाको नक्सा तथा ड्रइङ डिजाइन,
- (ज) प्रस्तावित शुल्क र करार अर्वाधि।

३२. प्रस्ताव छनौट र सम्भौता :

- (१) प्राप्त भएका प्रस्ताव उपर गाँउपालिकाले विज्ञ टोलीद्वारा तर्पसिलका आधारहरूमा मूल्याङ्कन गराई प्रस्ताव छनौट गर्न सक्नेछ।
- (क) पूर्वाधारबाट उपलब्ध हुने सुविधाको स्तर र गुणस्तर,
- (ख) प्रस्तावित निजी लगानी,
- (ग) सेवा शुल्क र रोयल्टी रकम,
- (घ) लिज अर्वाधि,
- (ङ) प्रविधिको नौलोपन, स्थानीय रोजगारीको अवसरमा वृद्धि।
- (२) उपदफा (१) मा उल्लेखित आधारहरूबाट उपयुक्त देखिएको प्रस्तावसंग गाँउ कार्यपालिकाले अर्वाधि किटान गरी साभेदारी सम्भौता गर्न सक्नेछ।

३३. सञ्चालन तथा व्यवस्थापन :

- (१) सम्भौता अर्वाधिभरी पूर्वाधार संरचनाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको दायित्व सम्बन्धित साभेदारीको हुनेछ। सम्भौतामा हेरफेर गर्नु परेमा निजी साभेदारी वा गाँउपालिकाको तर्फबाट एकअर्को लाई प्रस्ताव गर्नुपर्ने र आपसी साभेदारीबाट बुँदाहरूमा हेरफेर हुन सक्नेछ।

३६. भूक्षय नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य गर्न सक्ने :

- (१) गाउँपालिका भित्रको भूक्षयप्रस्त सार्वजनिक जग्गा, पाखो, खोला किनार वा सडक किनार संरक्षणका लागि बाँस, अम्रिसो तथा फलफूलजन्य वनस्पतिको रोपण गर्न स्थानीय समुदायलाई अनुमति दिन सक्नेछ।
- (२) यस्तो कार्यका लागि सम्बन्धित क्षेत्रका व्यक्ति वा समूहले स्थान तोकी वृक्षरोपणका लागि गाउँपालिका समक्ष निवेदन दिन सक्ने छ।
- (३) वृक्षरोपणका लागि प्रस्तावित क्षेत्र व्यक्तिले चर्चेको जमीन, सामुदायिक वन, कवुलियती वन वा अन्य सार्वजनिक आवागमनमा बाधा पुऱ्याउने खालको हुनु हुदैन।
- (४) प्रस्तावित स्थल उपयुक्त देखेमा गाउँपालिकाले अधिकतम ७ वर्षका लागि वृक्षरोपण गर्न र सो को उत्पादन उपयोग गर्न अनुमति प्रदान गर्नेछ।
- (५) उपरोक्त बमोजिम अनुमति दिदा सडक छेउको हकमा सम्बन्धित सँधियारलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

परिच्छेद ५

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धी

३४. वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था :

- १) गाउँपालिकाले ६० लाखदेखि १० करोड सम्म लागत भएका पूर्वाधार आयोजनाहरूको वातावरणीय परीक्षण र १० करोड भन्दा माथिको लागत भएका पूर्वाधारहरूमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गराउनु पर्नेछ।
- (२) आयोजनाको वातावरणीय परीक्षण र स्वीकृति गाउँपालिका स्वयंले गर्नेछ।
- (३) वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन स्वीकृतिको लागि सो को प्रतिलिपि गाउँपालिकाको सार्वजनिक सूचना पाटीमा टाँस गरी ७ दिनको म्याद सहित सुभाव माग गर्नु पर्नेछ।

३५. वैकल्पिक ऊर्जालाई प्रोत्साहन :

- (१) पूर्वाधार सेवा सुविधाको निर्माण तथा विस्तारमा वैकल्पिक ऊर्जालाई प्रोत्साहन गर्नु पर्नेछ।
- (२) कुनै घरमा सोलार, वायोर्ग्याँस, सुधारिएको चुल्हो लगायतका वैकल्पिक उर्जा जडान गर्नुअघि वडा कार्यालय माफत गाउँपालिकामा जानकारी गराउनु पर्नेछ। यसरी जानकारी नगराएमा सरकारबाट पाउने अनुदान सहायोग दिइने छैन।
- (३) घरेलु शौचालयलाई वायोर्ग्याँस उत्पादन प्रयोग गर्ने सेप्टि टैंक बनाउने घरधुरीलाई गाउँपालिकाले सम्पत्ति करमा १० प्रतिशतसम्म छुट दिन सक्नेछ।